

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.1216-XII/1992, Legea nr.1585-XIII/1998, Codul familiei, Codul civil, Legea nr.1260-XV/2002, Legea nr.1453/2002, Legea nr.1593/2002, Legea nr.102-XV/2003, Codul de procedură penală, Codul de procedură civilă, Codul de executare, Legea nr.23-XVI/2008, Codul contravențional)

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este, autor nemijlocit - Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11, 35 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Proiectul urmărește aducerea în concordanță a cadrului legislativ conex medierii, pentru dezvoltarea procesului de mediere în domenii specifice și eficientizarea procesului de executare a tranzacției.

d. Suficiența argumentării. Proiectul a fost elaborat în vederea creării condițiilor necesare pentru implementarea Legii nr.137/2015 cu privire la mediere, precum și pentru a armoniza actele legislative conexe în concordanță cu aceasta. Potrivit autorului, proiectul va perfecționa regimul de asigurări medicale a mediatorilor și va asigura buna desfășurare a procesului de mediere. Considerăm argumentele prezentate relevante, iar proiectul oportun spre promovare.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare suplimentare.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Odată cu implementarea proiectului vor fi stabilite reguli clare de desfășurare a procesului de mediere și de executare a tranzacției. Prin urmare, interesul public general nu va fi prejudiciat.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

Proiectul supus expertizei nu reglementează expres domeniul anticorupție, motiv din care compatibilitatea acestuia cu standardele internaționale anticorupție nu este evaluată. Totodată, date fiind obiecțiile expuse în acest raport cu privire la neîntrunirea rigorilor de expertiză anticorupție, considerăm proiectul insuficient compatibil cu standardele naționale anticorupție.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Cu referire la transparența în procesul decizional constatăm că proiectul prenotat se regăsește pe pagina oficială a Ministerului Justiției, cerință impusă de prevederile Legii privind transparența în procesul decizional nr.239-XVI din 13.11.2008, potrivit căreia autoritățile publice sunt obligate de a întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, plasând proiectul de act legislativ pe pagina web oficială a instituției.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigue

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

2. Conflicte ale normelor de drept

Nu sînt identificate conflicte ale normelor de drept, capabile să genereze coruptibilitate.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Art.IX pct.13 din proiect de completare a alin.(1) art.287/1 din Codul de procedură penală cu pct.4/1): „a început un proces de mediere cu referire la dosarul penal”.

Autorul propune introducerea în calitate de temei de suspendare a urmăririi penale începerea unui proces de mediere cu referire la dosarul penal. În varianta actuală, organul de urmărire

penală va putea suspenda urmărirea penală în cazurile începerii unui proces de mediere în toate cauzele penale, fapt care nu este oportun, deoarece medierea este posibilă numai în cauzele penale inițiate în urma comiterii unei infracțiuni ușoare ori mai puțin grave. Prin urmare, norma ar putea fi aplicată abuziv pentru a suspenda cauzele penale inițiate în urma săvârșirii unor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave pe motiv de începere a unui proces de mediere. Pe de altă parte, există riscul ca persoanele bănuite/invinuite de infracțiuni grave sau deosebit/excepțional de grave să intimideze victimele întru începerea unui proces de mediere. Astfel, pentru a evita interpretarea eronată a procedurii de mediere în cauzele penale sugerăm autorului completarea normei precitate cu indicarea obligativității respectării art.344/1 din Codul de procedură penală care prevede soluționarea cauzei în procedura medierii ori împăcării părților.

Recomandarea: Completarea normei după sintagma „dosarul penal” cu sintagma „în conformitate cu art.344/1 al Codului de procedură penală”.

Art.X pct.1 din proiect de completare a art.9 din Codul de procedură civilă: „după cuvintele „conduce dezbaterile judiciare” se completează cu cuvintele „contribuie la împăcarea părților”.

Conform alin.(3) art.26 din Codul de procedură civilă: „Instanța care judecă pricina își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale pricinii”. Prin urmare, instanța nu poate și nu îi este admisă nicio imixtiune subiectivă în fondul cauzei civile. Sintagma „contribuie la împăcarea părților” indică o anumită implicare a instanței în esența litigiului și întreprinderea unor măsuri întru soluționarea amiabilă a litigiului. Acest fapt nu este binevenit, or instanța nu este mediator și nici avocat, și este obligată să respecte imparțialitatea în abordarea litigiilor.

Recomandarea: Reformularea normei în așa fel încât să fie eliminată discreția acordată instanței de a se implica în procesul de împăcare a părților (exemplu: „înștiințează părțile despre posibilitatea începerii procesului de mediere și beneficiile acestuia”).

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva responsabilități și nu necesită referințe exprese la

responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

 Lidia Carchilan
Inspector Direcția legislație și expertiză anticorupție
29 Februarie 2016

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*

**Anexa la raportul de expertiză anticorupție
asupra nivelului coruptibilității proiectului**

legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.1216-XII/1992, Legea nr.1585-XIII/1998, Codul familiei, Codul civil, Legea nr.1260-XV/2002, Legea nr.1453/2002, Legea nr.1593/2002, Legea nr.102-XV/2003, Codul de procedură penală, Codul de procedură civilă, Codul de executare, Legea nr.23-XVI/2008, Codul contravențional)

Nr.	Norma	Factori de coruptibilitate și alte obiecții	Analiza	Recomandarea
1	Art.IX pct.13 din proiect de completare a alin.(1) art.287/1 din Codul de procedură penală cu pct.4/1): „a început un proces de mediere cu referire la dosarul penal”.	Competența de a aplica prevederea/luarea deciziei fără criterii clare	Autorul propune introducerea în calitate de temeii de suspendare a urmăririi penale începerea unui proces de mediere cu referire la dosarul penal. În varianta actuală, organul de urmărire penală va putea suspenda urmărirea penală în cazurile începerii unui proces de mediere în toate cauzele penale, fapt care nu este oportun, deoarece medierea este posibilă numai în cauzele penale inițiate în urma comiterii unei infracțiuni ușoare ori mai puțin grave. Prin urmare, norma ar putea fi aplicată abuziv pentru a suspenda cauzele penale inițiate în urma săvârșirii unor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave pe motiv de începere a unui proces de mediere. Pe de altă parte, există riscul ca persoanele bănuite/invinuite de infracțiuni grave sau deosebit/excepțional de grave să intimideze victimele întru începerea unui proces de mediere.	Completarea normei după sintagma „dosarul penal” cu sintagma „în conformitate cu art.344/1 al Codului de procedură penală”.

			Astfel, pentru a evita interpretarea eronată a procedurii de mediere în cauzele penale sugerăm autorului completarea normei precitate cu indicarea obligativității respectării art.344/1 din Codul de procedură penală care prevede soluționarea cauzei în procedura medierii ori împăcării părților.	
2	Art.X pct.1 din proiect de completare a art.9 din Codul de procedură civilă: „după cuvintele „conduce dezbaterile judiciare” se completează cu cuvintele „contribuie la împăcarea părților”.	Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	Conform alin.(3) art.26 din Codul de procedură civilă: „Instanța care judecă pricina își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale pricinii”. Prin urmare, instanța nu poate și nu îi este admisă nicio imixtiune subiectivă în fondul cauzei civile. Sintagma „contribuie la împăcarea părților” indică o anumită implicare a instanței în esența litigiului și întreprinderea unor măsuri întru soluționarea amiabilă a litigiului. Acest fapt nu este binevenit, or instanța nu este mediator și nici avocat, și este obligată să respecte imparțialitatea în abordarea litigiilor.	Reformularea normei în așa fel încât să fie eliminată discreția acordată instanței de a se implica în procesul de împăcare a părților (exemplu: „înștiințează părțile despre posibilitatea începerii procesului de mediere și beneficiile acestuia”).